

Svetlana Lisina**LVIV REGIONAL ENCYCLOPEDIA: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

The article presents the regional encyclopedia of Lviv and the region as the integration of accumulated material about the city and the main resource of area. The author also tried to characterize the structure and basic requirements for the formation of regional encyclopedias improving the preparation of publications of this type.

Key words: region, a small area studies, local history, entsyklopedystyka, regional encyclopedia.

УДК 94(478)**Наталія Вовк****ДОКУМЕНТНИЙ СУПРОВІД ФОРМАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Стаття присвячена аналізу інформаційного середовища з точки зору формальних комунікацій. Автор розглянула основні компоненти інформаційного середовища. Подано характеристику етапів розвитку формальних комунікацій в інформаційному середовищі та розглянуто його комунікаційну структуру. Проаналізовано значення документів у формальних комунікаціях.

Ключові слова: комунікація, формальна комунікація, інформаційне середовище, інформаційне суспільство, документ.

Глобальна інформатизація суспільства спричиняє появу і розвиток нових інформаційних технологій та процесів. Поява нових інформаційних ресурсів провокують створення таких інформаційних потреб, задоволення яких відбувається шляхом нової комунікації та створенням нових комунікаційних каналів, як формальних, так і неформальних. Усі інформаційні явища, які спричиняють розвиток інформаційних комунікацій, виникають в інформаційному середовищі.

Інформаційне забезпечення суспільства є важливим чинником, оскільки інформація є сполучною ланкою між учасниками будь-якої спільноти. Важливим завданням залишається дослідження саме інформаційного середовища їх взаємодії під час формальних комунікацій. Актуальним питанням є і визначення основних компонентів інформаційного середовища та шляхи взаємодії в ньому різноманітних комунікацій: документних, інформаційних, формальних, міжособистісних, віртуальних тощо.

Аналізу комунікацій в інформаційному середовищі присвячені наукові роботи О. Тишевської-Шапошник [8], В. Горового [2], О. Онищенко [7], М. Комової [3], Н. Парафійник [6] та інших. Незважаючи на достатню кількість публікацій в даному напрямі, варто зазначити, що загальний огляд інформаційного середовища та аналіз його основних компонентів потребує деталізації. На сьогодні досліджено основні види комунікацій у різних сферах суспільного життя: підприємницькій, бібліотечній, освітній, культурній, економічній, соціальній, політичній та ін.

Метою статті є поглиблений аналіз сучасного інформаційного середовища та особливостей особливостей документного забезпечення формальних комунікацій.

Методи і засоби комунікаційних зв'язків в середині інформаційного середовища сьогодні мають неабиякий вплив на розвиток інформаційного суспільства загалом. Для кращого розуміння варто розглянути поняття «інформаційного середовища» з точки зору комунікації. Г. Москалюк інформаційне середовище розглядає як сукупність чинників, які забезпечують роботу користувачів з різноманітними інформаційними ресурсами за допомогою інтерактивних методів інформаційно-комунікативних технологій, які взаємодіють з ним як із суб'єктом інформаційного спілкування та особистістю [5]. Тобто, інформаційне середовище – це комплекс взаємопов'язаних умов, які впливають на діяльність учасників комунікації, що взаємодіють між собою за допомогою сучасних засобів комунікації із залученням мультимедійних технологій, з метою подальшого розвитку міжособистісних взаємин. З іншого боку, інформаційне середовище – це сукупність зв'язків, які виникають між учасниками комунікації та формуються під впливом зовнішніх чинників. Отже, поняття учасників комунікації та умов комунікації взаємопов'язані і власне формують наповнення інформаційного середовища комунікації.

На рисунку 1 зображено схему взаємодії між учасниками комунікації.

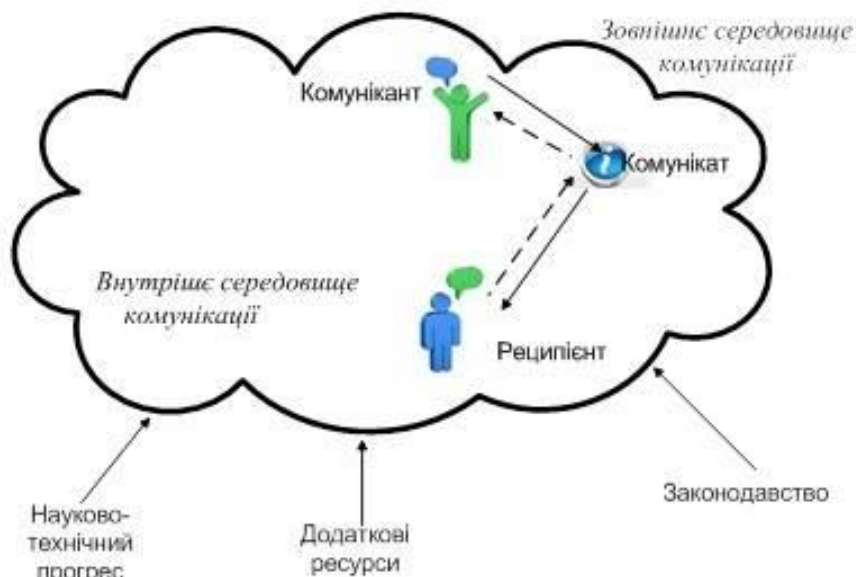

Рис. 1. Комунікаційна схема взаємодії між комунікантом та реципієнтом

Відповідно до схеми формальна комунікація відбувається у внутрішньому та зовнішньому середовищах. Основні компоненти інформаційного середовища доцільно розділити на дві групи: до першої віднесено комуниката, комуниканта, реципієнта та внутрішні фактори впливу, а до зовнішнього – зовнішні чинники впливу. Внутрішніми факторами, які впливають на процес комунікації, є особливості взаємодії між самими учасниками комунікації: причини, які спровокували комунікацію; психологічні мотиви учасників комунікації; соціальні зв'язки між ними, комунікаційні бар'єри. У зовнішньому середовищі комунікації діє вплив таких чинників: науково-технічний прогрес; законодавство та нормативні акти, що регулюють та регламентують процес комунікації; необхідність додаткових інформаційних, матеріальних, технічних та інших ресурсів.

Доцільно визначити такі етапи розвитку формальних комунікацій в інформаційному середовищі: визначення причин комунікації; пошук ресурсів, в разі необхідності; визначення і залучення учасників комунікації; проведення власне комунікації; підведення підсумків комунікації та визначення чинників подальшого розвитку комунікаційних зв'язків.

Перший етап розвитку формальної соціальної комунікації передбачає визначення причин комунікації. Як правило, даний етап досить короткий і не вимагає додаткових ресурсів. Щодо причин виникнення комунікації, то варто назвати такі: необхідність вирішення конкретних проблем; необхідність проведення світського спілкування (формальне, ритуальне); потреба у рольовому спілкуванні; досягнення певної мети (комерційної, особистої тощо).

Пошук та залучення додаткових ресурсів необхідний в разі недостатнього розуміння ситуації між учасниками комунікації. Часто такі ресурси залучають власне ще до виникнення комунікаційних зв'язків між реципієнтом та комунікантом. Наступний етап – визначення і залучення учасників комунікації – може відбуватися двома шляхами: спонтанно і планово. Для першого методу організації комунікації характерні невимушені зв'язки та спонтанність дій комуниканта чи реципієнта. При плановому залученні учасників до комунікації відбувається усне або/та письмове запрошення їх до комунікаційного середовища. Другий вид такої комунікації характерний для ділового, формально-рольового спілкування.

Процес задоволення комунікаційних потреб – власне комунікації – відбувається безпосередньо у внутрішньому середовищі комунікації. Саме на цьому етапі можуть і виникати комунікаційні бар'єри при спілкуванні: семантичний, стилістичний, логічний, соціально-культурний та ін. [6]. Завершальним етапом комунікаційних зв'язків є підведення підсумків. Цей етап передбачає формальне закінчення проведення комунікації та визначення подальших шляхів можливої взаємодії між її учасниками.

Кожен із визначених етапів формальної комунікації супроводжується створенням документного масиву (за необхідності). У таблиці 1 подано перелік документів у визначеному комунікаційному етапі. Зазначені у таблиці документи розглянуті з точки зору формальної комунікації.

Таблиця 1

Документне забезпечення формальних комунікаційних процесів

№ з/п	Назва етапу	Документи
1.	Визначення причин комунікації	Довідка, доповідна/службова записка, звіт, огляд.
2.	Пошук ресурсів, в разі необхідності	Запити, подання, лист-прохання
3.	Визначення і залучення учасників комунікації	Офіційне запрошення, пропозиція
4.	Проведення власне комунікації	Порядок денний, протокол зустрічі (наради, засідання)
5.	Підведення підсумків комунікації	Договір про співпрацю, висновок про підведення підсумків тощо.

Під час першого комунікаційного етапу можливе створення кількох документів, зазначених у таблиці. При цьому кожен з цих документів має свої особливості. Так, огляд і звіт відрізняються обсягом (звіт – від 20 до 30 сторінок) та загальною структурою (огляд представляє стислу характеристику певної проблеми, а звіт – детальнішу інформацію з визначеної предметної області із використанням додаткових таблиць, діаграм та схем) [1]. Службова записка відмінна від пояснювальної у тому, що перша може містити пропозицію, звернену до керівника, в той час, як пояснювальна трактує лише конкретну ситуацію та наявні факти.

Для пошуку додаткових ресурсів, а особливо вже для їх залучення, під час формальної комунікації створюють такі документи: запити, подання, лист-прохання. Якщо запит в більшості випадків задовольняє пошук інформаційних ресурсів, то у поданні чи листі-проханні автори мають змогу здійснити пошук і матеріальних, фінансових та інших додаткових ресурсів.

Офіційне запрошення надсилають безпосередньо бажаним учасникам формальної комунікації (діловим партнерам, конкурентам, потенційним клієнтам тощо). Варто відзначити, що вже на цьому етапі відбувається прекомунікація – процес створення комунікаційних зв'язків, який передуює основній комунікації. Він не є обов'язковий, але містить ті ж самі елементи, що і комунікація: комуніканта, реципієнта та комуніката (офіційне запрошення або пропозиція). Провівши декодування інформації, яка міститься в цих документах, реципієнт дає свою відповідь. У випадку, якщо така відповідь позитивна – відбувається сама комунікація, якщо ж реципієнт дає негативну оцінку такому запрошенню, то на цьому етапі комунікація завершується.

Проведення формальних комунікацій в інформаційному середовищі відбувається в більшості випадків за заздалегідь складеною схемою – порядком денним. Даний документ має на меті упорядкувати схему взаємодії між учасниками комунікації. Інколи таким документом нехтують, що може призвести до накопичення та розгляду непотрібних питань.

І останнім комунікаційним етапом, як вже зазначалося, є підведення підсумків. Результатом цього етапу у формальній комунікації можуть бути такі документи: договір про співпрацю, висновок про підведення підсумків тощо. Найпоширенішим видом документів даного рівня комунікації є договір – це документ, який засвідчує угоду двох або більше юридичних чи фізичних осіб про встановлення, зміну або припинення їх спільних дій згідно із зафіксованими в ньому цивільними правами та обов'язками [4].

Інколи після проведення нарад, співбесід та інших формальних комунікацій доцільно укласти висновок про підведення підсумків комунікації. Цей документ, на нашу думку, повинен складатися з таких частин: мета комунікації (наради, переговорів, співбесіди тощо); список учасників комунікації (комунікантів та реципієнтів); аналіз комунікатів (повідомлень) у вигляді розкодованої інформації; безпосередньо висновки після проведення комунікації (суть вирішеного питання, подальша співпраця та ін.).

Таким чином, Формальні комунікації займають чільне місце у системі комунікаційних зв'язків сучасного суспільства. Необхідність вирішення поставлених питань в організації, підприємстві, установі вимагають належного документного супроводу формальних комунікаційних процесів. Чітке визначення ролі документів у формальній комунікації дозволить провести як чітку градацію між самими етапами комунікації, так і визначити основні складові поточної комунікації та перспективи розвитку майбутніх комунікаційних зв'язків. Важливою формою забезпечення формальної комунікації є не лише документна, а й вербальна, яка є незмінною комунікативною частиною таких зв'язків.

Список використаних джерел:

1. Вовк Н. Інформаційно-аналітичні документи: сфера використання та класифікація / Н. Вовк // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 4 – С. 47–49.
2. Горюхов В. Соціальні інформаційні

комунікації, їх наповнення та ресурс / Горовий В. – К.: НВЦ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, 2010. – 230 с. 3. Комова М. Пріоритети трансформаційної моделі розвитку соціальних комунікацій / М. Комова // Світ соціальних комунікацій: наук. щокварт. журн. – Т.8. – К.: КиМУ, ДонНУ, 2012. – С. 46–49. 4. Комова М. Складання ділових документів / М. Комова. – Львів: Тріада Плюс 2006. – 176 с. 5. Москалик Г. Поняття, природа і джерела формування інформаційно-комунікаційного середовища / Г. Москалик // Гілея: науковий вісник. – 2013. – № 77. – С. 149–153. 6. Парафійник Н. Документно-інформаційні комунікації / Н. Парафійник // Х.: ХАІ, 2010. – Ч.1. – 57 с. 7. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства / О. Онищенко, В. Горовий, В. Попик та ін. – К.: НВЦ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, 2013. – 220 с. 8. Тишевська-Шапошник О. Інформаційне середовище як чинник формування комуникативних стратегій розвитку туристичної діяльності / О. Тишевська-Шапошник // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 37. – С. 216–224.

Наталья Вовк

ДОКУМЕНТНОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ФОРМАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ И В ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЕ

Статья посвящена анализу информационной среды с точки зрения формальных коммуникаций. Автор рассмотрел основные компоненты информационной среды. Дана характеристика этапов развития формальных коммуникаций в информационной среде и рассмотрены его коммуникационную структуру. Проанализировано значение документов в формальных коммуникациях.

Ключевые слова: коммуникация, формальная коммуникация, информационная среда, информационное общество, документ.

Natalia Vovk

DOCUMENT SUPPORT OF THE FORMAL COMMUNICATION IN THE INFORMATION ENVIRONMENT

This article analyzes the information environment in terms of formal communications. The author examined the basic components of the information environment. The author submits formal description of the stages of development of communication in the information environment and considers its communications structure. The article analyzes the documents importance in formal communications.

Key words: communication, formal communication, information environment, information society, document.

УДК 004.77:004.65

Наталія Химиця

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ, ЗГЕНЕРОВАНИХ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА ЇЇ КЛІОМЕТРИЧНА СКЛАДОВА

У статті розглянуто явище міждисциплінарності у вивченні сучасних історичних Інтернет-джерел. Обґрунтовано важливість використання моніторингових інформаційних систем в кліометричних дослідженнях.

Ключові слова: історичні дослідження, джерела, міждисциплінарність, Інтернет, кліометрія.

Сучасний розвиток історичних досліджень характеризується глибокими змінами і новими тенденціями методологічного характеру. Статус історичних досліджень актуалізується у зв'язку з світовою демократизацією та глобалізацією, оскільки історичне знання стає більш затребуваним у справах наукового прогнозування майбутнього, методик транзитології та інтеграції.

Одним з найважливіших наслідків докорінної зміни соціальних функцій історії у вирішенні цивілізаційних проблем стала тенденція до міждисциплінарності історичних досліджень. Складовими ланками міждисциплінарності є гуманітарні, соціальні, природно-наукові та інші дисципліни. Її характеризують як поєднання цих дисциплін, наявність між ними певних зв'язків.

У західній історіографії і теорії історії міждисциплінарний вектор історичних досліджень чітко окреслився ще з другої половини ХХ ст., коли поширилися нові методологічні течії, які прагнули посилити науковий характер історії, залучивши для цього методи і здобутки інших наук, передусім соціальних, психології та математики. На початку 60-х років в Європі поширився інтелектуальний